

وانه گرینگه کان

یو تیکرای موسلمانان

نووسینی:

عبدالعزيز بن باز

وهرگیرانی : باوکی عبدالرحمن

منتدى اقراء الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

وانه گرینگه کان بو تیکرای موسلمانان

نوسینی
زانای نیسلامی
عبدالعزیز بن عبد الله بن باز

داریگپانی
باوکی عبدالرحمن

ووتەى وەرگێت:

بسم الله الرحمن الرحيم

سوپاس و ستایش بۆ پەروردگارى جیهانیان، پاگرى
نەرزو ئاسمان، بە بەزىی و دلۆفان، لیبوردەى میهرەبان،
جێى نومیڤى هەمووان، خالقى ئینس و جان. وە دروودو
سەلام لەسەر گیانى پاکی پیغمبەر، پیشەواو سەرور، وە
سەلامى خوا لەسەر خانەواده و هاوێ بەرپێزەکانى تا
پۆژى دواى.

خوێنەرانی بەرپێز... بە هاوکارى ستافى (پێگەى
سێبەر) هەستاین بە وەرگێڕانى نامیلکەى (الدروس
المهمة لعامة الأمة) کە تا ئێستا وەرگێڕدراوە بۆ زیاتر لە
۱۷ زمانى جیهانى، لەبەر پرسوودى و گرنگى ئەم
بابەتە.

ئیمهش به پۆیستمان زانی که کتیبخانهی کوردهواری
 لیسی بی بهش نهییت. چونکه نهوهی لهم نامیلکهیه دا
 هاتوو پۆیستی هه موو تاکیکی موسولمانه. وه ئیمهش
 وه کو نه رکینکی ناینی به پۆیستمان زانی که تاکی
 کوردی موسولمانی پی ناشنا بکهین. وه ههستاوین وه کو
 خووی وه رمان گێراوه له گهڵ زیاد کردنی چهند
 پهراوێژک دا. وه رافهی نایه ته کانمان له (تهفسیری
 ناسان) وه رگرتوو.

باوکی عبدالرحمن

وانه گرینگه کان بۆ تیکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بۆ تیکرای موسلمانان

پیشه کی :-

بسم الله الرحمن الرحيم

سویاس و ستایش بو پەروردگاری جیهانیان، وه
سهرته نجام بو پارتر کارانه. وه صلات و سلام له سهر بهنده و
ره سولی خودا موحه مد ﷺ وه له سهر خانه واده و یارو
یا وهرانی به تیکرا. پاشان...

ثم بابه ته کورته یه که بو رۆشن کردنه وهی هندیک
له و واجیباتاندهی که پیوسته تیکرای خه لکی بیزانن
دهرباره ی دینی نیسلام، وه ناوم لینا به (وانه گرینگه کان
بو تیکرای موسلمانان).

وه داواکارم له پەروردگار که بیکاته مایه ی سوود و
که لک بو موسولمانان و له منیشی قهبول بکات، وه
هر خوشی به خشنده یه.

عبدالعزیز بن عبد الله بن باز

وانه گرینگه کان بز تینکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بز تینکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بز تینکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان

بو تیکرای موسلمانان

وانه ی به کهم: سورمتی فاتحه و سورمه کورته کان

دهبی هه موو موسولمانیک سورمتی فاتحه و نه وه ی دهوانیت له سورمه کورته کان، له سورمتی {الزلزلة} هه تا سورمتی {الناس} له بدر بیئت، به خوتندنه وه یه کی راست و دروست، وه هه روه ها تیگه یشتن له مانا کانی.

وانه ی دووم: پایه کانی ئیسلام

پروونکردنه وه ی پینج پایه کانی ئیسلام. یه که میان که گه وره ترینیانه: شایه تی دانه که هیچ په رستراویک نییه شیایوی په رستن بیئت به حق جگه له خودای په روه ردگار، وه موحه مه د ﷺ نیردرای خودایه، له گه ل پووشنکردنه وه ی مانا که ی.

هه روه ها پروونکردنه وه ی ماناو و مه رجه کانی {لا اله الا الله}. مانای {لا اله} واتا په تکرده وه ی هه موو په رستراویک

جگه له خودای گهوره. وه {الا الهه} واتا چه سپاندنی
پهرستشه بو خودای گهوره به ته نها، وه هیچ هاویه شیکی
نییه.

وه مهرجه کانی {لا اله الا الله} نه مانه ن:
زانباری که لابه ری نه زانی نه، وه دلنیا یی که لابه ری
گومانه، وه دلسوزی (الاخلاص) که لابه ری هاویه شی دانانه،
وه راستگو یی که لابه ری درو یه، وه خوشه ویستی که لابه ری
رق لیبونه وه یه، شو تن که وتن و په یرو کردنی که رت
که ره وی سه ریچی و وازلنه یه تانیه تی، وه قبول کردن که
لابه ری رت کردنه وه یه، وه باوه ر نه بوون به هه موو
په رستراویک جگه له خودای گهوره. وه هه ر وه ک له م دوو
دی ره شیعه ردا کو کرا وه ته وه:

علم یقین وإخلاص وصدقك مع
محبة واتیقاد والقبول لها
وزید ثامنھا الكفران منك بما
سوی الإله من الأشياء قد ألهَا

له گهل پروونکردنه وی شایه تی دان که موحه مدد ﷺ
نیردراوی خودایه، که نه م شتانه له خو ده گریت: به راست

وانه گرینگه کان بو تیگرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بو تیگرای موسلمانان

دانسانی نه وهوالانهی که پئی گه یاندوین، وه گوتراپه لی
فدرمانه کانی، وه دوور که وتنه وه له وهی که پرنگری لی
ده کات. وه خودای گه ووره نه په رسترت ته نها بهو شیویه نه بیئت
که خودا یان پیغمبر ﷺ باسیان کردووه.

نینجا بو قوتابیان پینج پایه کانی تری نیسلام پروون
بکرتیه وه که نه مانه ن: نوژ، زه کات، پرژوی مانگی
په مه زان، وه حج کردنی مالی خودا، بو نه وه که سدی که
بتوانیت.

وانه ی سیهه م: پایه کانی باوهر

که شه شن: باوهر بوون به خودای گه ووره، وه به
فرشته کانی وه به کتیه ناسمانیه کان، وه به نیردراوه کانی، وه
به پرژوی دواپی، وه باوهرت هدیئت به قه زاو قه دهر له خپرو
شهری که هه مووی له لایه ن خودا ویه.

وانه ی چوارهم: به شه کانی یه کتابه رستی (التوحید)

و به شه کانی هاو به شی دانان (الشرك)

پروونکردنه وهی به شه کانی یه کتابه رستی، که سی به شن:
یه کتابه رستی په ورو دگار تتی (الریویة)، یه کتابه رستی

پدرستش (الالهية)، وه يه کتابه رستی ناوو سیفاته جوانه کانی
خودای گه وره.

یه کتابه رستی په روهرد گاریتی:

نومیه که باوه پت هدیّت که خودای گه وره به دیهیندر و
هه لسورینه ری هه موو شتیکه، که س شهریکی نییه له مه دا.

یه کتابه رستی په رستن:

نومیه که باوه پت وایّت که خودای پاک و ییگه رد تاکه
په رستراونکه به حق و هیچ هاویه شی نییه. وه نه مدش
مانای {لا اله الا الله} یه. له بهر نه وهی واتاکه ی نه وه
ده گه یه نی که هیچ په رستراونک نییه به حق که شایسته ی
په رستن ییّت جگه له خودای گه وره. وه کوّی په رستشه کان
له نوژو پوژوو وه نه وانی تریش پیوسته دلسوزانه تهنها بو
خودای گه وره نه انجام بدرت. وه ناییت هیچ شتیک له وانه بو
که سیکي تر بکرت.

یه کتابه رستی ناوو سیفاته جوانه کانی خودای

گه وره:

نومیه که باوه پت هدیّت به هه موو نهو ناو و سیفاتانه ی
که له قورنان و فدرمووده ی درووستدا هاتوو، وه چه سپاندنیان
تهنها بو خودای گه وره ییّت به شیویه ک که شیواو خوّی
ییّت، به بی گورپین (تحریف) و له کار خستن (تعطیل) و

وانه گرینگه کان بو تیکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بو تیکرای موسلمانان

چۆنیه تی (تکییف) و به بی لیک چواندن (تمثیل). نه ویش به به لگهی فدرمودهی خدای گهوره:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿٢﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٣﴾ لَمْ يَكُنْ لَهٗ يُولَدٌ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٤﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٥﴾

واتا:

۱. (ندی محمد ﷺ ندی نیماندار) بلئی: نهو خوی که ناوی -اللهیه خوییه کی تاک و تهنایه (بی هاوئل و هاوتایه).

۲. خوا زاتیکی پایهدار و دهسه لاتداره، نیازی به کس نییه و هه موریان ناتاجی نهون، هه نهو ده توانی به لاو و ناخوشی لابه ریت و پیوستی و داخوازیه کانمان جی به جی بکات. ۳. هیچ کەسی لی نه بووه و خوشی له کەس نه بووه.

۴. هه رگیز هاوتاو هاوشیوه و دهسه لاتدارنکی تر نییه که له به رامبه ریه وه بوه ستیت و هاوشانی بیت، وه فدرمودهی خدای گهوره:

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ ﴿١١﴾

[الشوری: ۱۱]

واتا: هیچ شتێک نیه له وێنه‌ی نه‌وزاته، هیچ شتێک له‌ ناچێت (چونکه‌ خوايه‌ و به‌دیهێنهره‌، چۆن له‌ به‌دیهێنراوه‌کانی ده‌چێت) هه‌ر نه‌وێش بیه‌سو و بیه‌نايه‌ .

وه‌ هه‌ندێک له‌ زانایان یه‌ک تا په‌رستیان کردوه‌ به‌ دوو به‌شه‌وه‌. یه‌ کتاپه‌رستی ناو و سیفاته‌ جوانه‌کانیان له‌ پرێزی یه‌ کتاپه‌رستی په‌روه‌ردگارتیدا داناوه‌. وه‌ کێشه‌ نیه‌ له‌ به‌کارهێنانی ده‌سته‌واژه‌ی جی‌اوازا، له‌به‌ر نه‌وه‌ی له‌ هه‌ردوولا دا به‌سته‌که‌ پۆشنه‌.

وه‌ جۆره‌کانی هاوه‌ل بریاردان (شیرک) سیانن:
شیرکی گه‌وره‌، شیرکی به‌چوک وه‌ شیرکی شاراوه‌.

شیرکی گه‌وره‌:

کرده‌وه‌کان پووج ده‌کاته‌وه‌و نه‌و که‌سه‌ی له‌سه‌ری به‌ریت به‌ نه‌پراوه‌یی ده‌یباته‌ ناگه‌روه‌. هه‌روه‌کو خودای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمووت:

﴿ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ (٨٨) [الانعام :

٨٨]

واتا: نه‌گه‌ر شه‌ریک و هاوه‌ش بریار بدن، نه‌وه‌ هه‌رچی کارو کرده‌ویان هه‌یه‌ هه‌مووی پووج و بی نرخ ده‌ییت.

وه خودای پاک و بی گهرده ده فەرموئە:

﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حِطَّتْ أَعْمَلُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴾ (التوبة : ١٧)

واتا: شیاو وشایسته نه بووه بۆ موشریک و هاوه لگه ران که مزگه وته کانی خوا ناوه دان بکه نه وه، له کاتی که دا خۆیان شایه تن له سه ر خۆیان که بی باوه رن، نه وانه هه موو کارو کرده وه کانیان بی نرخه و پووچه ل بۆته وه، نه وان له ناو ناگری دۆزه خدا (له ژبانی کوله مه رگیدا) به رده وامن.

وه هه ر که سێک له سه ری به رت لی خۆشبوونی بۆ نییه، وه به هه شتی لی هه رام ده بیته، هه ره کو خودای گه وه ده فەرموئە:

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ ... (النساء : ٤٨)

واتا: به راستی خوا خۆش نایته نه گه ر هاوه لی بۆ به ریار به رت، بیجگه له وه له هه ر گونا هێکی تر به ده وئته خۆش ده بیته، بۆ نه و که سه ی که ده به وئته.

وه خودای گهوره ده فەرموئە:

﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾﴾ [المائدة : ٧٢]

واتا: دُنیا بن ئەوێ شەریک و ھاوێش بۆ خوا بێرێار
بەدات، ئەوێ ییڭومان خوا بەهەشتی لەسەر حەرامکردووە و
شوێن و جێگا و سەرەنجامی ناگرێ، ئەوسا ئەو سەتەمکارانە
هیچ جوړە پشتیوانێکیان نی یە (کەس ناتوانیت فریایان
بکەوئە).

وه له جوړه کانی شیرکی گهوره: نزاو پارانهوه و داوای
یارمەتی کردن له بت و مردووه کان، وه نەزرو قوریانی کردن
بۆیان وه هەروها ھاوشیوێ ئێمانە.

هاوئل بێیاردانی بچووک:

ئەوێه کە له دەقەکانی قورئان و سوونتدا ھاوئل و ناوێراو
بە ھاوئل بێیاردان (شیرک). بەلام ئەمە له جوړی ھاوئل
بێیاردانی گهوره نییە. هەروەکو پیاوی کردن له هەندی
کردموەدا و سوئند خواردن بە غەیری خودای گهوره، وه وتنی
(ما شاء الله و شاء فلان) واتا ئەوێ خودای گهوره بێیەوئە
و فلان کەشیش بێیەوئە، وه ھاوشیوێ ئێمانە. لەبەر

وانه گرینگه کان بۆ تیتکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بۆ تیتکرای موسلمانان

فەرموودەي پېتغەمبەرى خودا ﷺ : (أخوف ما أخاف عليكم
الشرك الأصغر) ^۱ ئەوې كە من زۆرترىن ترسم ھەيە لىيى
لەسەر ئىتوھ ھاوئل بېرىاردانى بچوگە. وە دەريارەي ئەم
فەرموودەيە پىرسىار كرا لە پېتغەمبەر ﷺ فەرمووى: (الرياء)
رووپامايىيە، ئەم فەرموودەيە ئىمامى ئەحمەدو طەبەرانى و
بەيھەقى لە محمود بن لىيەد الانصارىيە و گېئراويانەتەو بە
سەنەدىكى باش (جيد)، وە ھەروھە طەبەرانى بە چەند
سەنەدىكى باش (جيد) لە (محمود بن لىيەد) ھو، لە (رافع بن
خديج) ھو لە پېتغەمبەر ھو ﷺ گېئراويانەتەو.

وہ فەرموودەي پېتغەمبەر ﷺ : من حلف بشيء دون الله
فقد أشرك. ^۲ واتا ھەر كەس ئىك سوتىند بە شتېك بخوات
جگە لە خوداي گەورە ئەوا ھاوئلې بۆ بېرىار داوۋە. ئەم
فەرموودەيە ئىمامى ئەحمەد بە سەنەدىكى درووست لە
عوامەرى كورې خەطابەو (پەزاي خوای لەسەر يىت)
گېئراويەتەو، وە ئەبو داودو ترمزى بە ئىسنادىكى درووست

۱ أحمد ۴۲/۵

۲ البخارى الايمان والنذور ۶۲۷۱، مسلم الايمان ۱۶۴۶، الترمذی
النذور والايمان ۱۵۳۳، النسائي الايمان والنذور ۳۷۶۴، أبو داود
الايمان والنذور ۳۲۴۹، ابن ماجه الكفارات ۲۰۹۴، أحمد ۴۷/۱،
مالك النذور والايمان ۱۰۳۷، الدارمي النذور والايمان ۲۳۴۱.

گیراورسانه ته وه له ټیبنو عومهر (په زای خوی له سهر بیت) که پیغه مېهر ﷺ فدرمووده تی: (من حلف بغیر الله فقد کفر او اشک) ۱.

واتا هدرکه سینک سوئند به غه پیری خودا بخوات نهوا بی باوه پ یان موشریک دهیت. وه فدرمووده پیغه مېهر ﷺ: (لا تقولوا: ما شاء الله وشاء فلان ولكن قولوا: ما شاء الله ثم شاء فلان) ۲. واتا مه لئن خوداو فلان کهس ویستیان و ابوو، به لکو بلئن خودا ویستی هدیو پاشان فلان کهس ویستی لیبوو. نیمای نهبو داود به سنده دیکي دروست هیئاره تی له حوذه یفی کوری یه مانه وه.

وه ثم جوړه خاوه نه که ی له دین دهرناکات وه به نه پراوه ییش له ناگردا نامینیتته وه (به لام ته واوړتی یه کتابه رستی پیوست لادبات) واته: شو کهسه ته واو یه کتار په رست نیه.

۱ البخاری الأدب ۵۷۵۷، مسلم الايمان ۱۶۴۶، الترمذي النذور والايمان ۱۵۳۵، النسائي الايمان والنذور ۳۷۶۶، أبو داود الايمان والنذور ۳۲۵۱، ابن ماجه الكفارات ۲۰۹۴، أحمد ۶۹/۲، مالك النذور والايمان ۱۰۳۷، الدارمي النذور والايمان ۲۳۴۱.
۲ أبو داود الأدب ۴۹۸۰، أحمد ۳۹۹/۵

جۆری سیهیم: هاوئل بریاردانی شاراوه و په نهان:

وه به لگهش فرموده ی پیغمبري خودايه ﷺ: الا
اخبركم بما هو اخوف عليكم عندي من المسيح الدجال؟
قالوا: بلى يا رسول الله قال: الشرك الخفي، يقوم الرجل
فيصلي فيزين صلاته لما يرى من نظر الرجل اليه .

واتا نایا هوائتان پی بدم بهوی که له مدهیچی دهجال
ترسناکتره له سهر ئیوه؟ ووتیان: به لّج نهی پیغمبري خودا
ﷺ، فرمودی: هاوئل بریاردانی شاراویه، کاتیک
که سیک هه لدهستیت نوژ دهکات و نوژ دهکی دهراژنیتته وه
که دهزانیته که سیک سهیری دهکات.

نهم فرمودیه نیمامی نه حمده له موسنه ده کهیدا له
نه بی سه عیدی خودری (په زای خوی له سهر بیته)
گنر اویه تیه وه.

وه ده کرت هاوئل بریاردان بکهینه دوو به شهوه:

گه وره و بچوک، به لام هاوئل بریاردانی شاراوه (شرك
الخفي) گشتگیرترو له ههردوو (شیرکی گه وره و بچوک) دا
ههیه. هاوئل بریاردانی شاراوه له ناوهاوئل بریاردانی گه وره دا
وه که هاوئل بریاردانی دوو پرووه کان، چونکه باوه په

پووجه کانیان ده‌شارنه‌وه و نیسلامه‌تییه کی پروپامایانه پیشان ده‌دن تا خۆیانی پیج پیارن. وه هاوئل برپاردانی شاراو له‌ناوهاوئل برپاردانی بچوکیشدا هه‌یه، وه‌ک پروپامایی، که له‌فهرمووده‌که‌ی محمود بن لبید الانصاریدا هاتووه و پیشتر باسماں کرد، وه‌فهرمووده‌ی نه‌بی سه‌عید که باس کرا. وه‌خودای گه‌وره‌سه‌رکه‌وتوومان بکات.

وانه‌ی پینجه‌م: چاکه (الاحسان)

پایه‌ی چاکه‌نه‌ویه که خودا پهرستیت هه‌ر وه‌ک بیبینیت، خۆ نه‌گه‌ر تۆ نه‌و نه‌بینیت نه‌وا خودای گه‌وره‌تۆ ده‌بینیت.

وانه‌ی شه‌شه‌م: مه‌رجه‌کانی نوێژ^۱

که نو داننه: نیسلام، ژیری، جیاکردنه‌وه^۲، ده‌ستنوێژ، لابردنی پیسی^۳، داپۆشینی عه‌هره‌ت، ضوونه‌کاتی نوێژ، پروکردنه‌قیبله، نییه‌ت.

۱ به‌بیج نه‌م مه‌رجانه‌ نوێژ دانامه‌زریت
۲ کاتیگ مندال ده‌بیته ۷ سال راست و چه‌پی خۆی جیا‌ده‌کاته‌وه
۳ لابردنی پیسی له‌سه‌ر جه‌سته، جلوه‌رگ، شوێن

وانه‌ی هه‌وته‌م: پایه‌کانی نوێژ^۱

که چوارده‌ن: وه‌ستان به‌پێوه نه‌گه‌ر توانیت، وتنی (الله اکبر) بو دابه‌ستنی نوێژ، خوێندنه‌وه‌ی سوره‌تی فاتحه، رکوع بردن، پێکپه‌وه‌وه له‌دوای رکوع، سوخته‌بردن له‌سه‌ر جهوت نه‌ندامه‌ که^۲، هه‌ستانه‌وه له سوخته، دانێشتن له به‌ینی دوو سوخته که‌دا، دڵنایی له هه‌موو کاره‌کاندا، ریزه‌بندی پایه‌کان^۳، ته‌حییاتی نه‌خیر، دانێشتن بو ته‌حییات، سه‌لاوات دان له‌سه‌ر پێغه‌مبه‌ر ﷺ، سه‌لام دانه‌وه.

وانه‌ی هه‌شته‌م: واجبه‌ته‌کانی نوێژ

که هه‌شتن: وتنی هه‌مو (الله اکبر) پێک بی‌جگه له ته‌کبیره‌ی دابه‌ستنی نوێژ، وتنی (سمع الله لمن حمده) بو نيام و نه‌وه‌ی به‌ته‌نیا نوێژ بکات، وتنی (ربنا ولك الحمد)

۱ نه‌گه‌ر به‌کێک له‌م پایانه له نوێژه که‌دا نه‌ییت نه‌وا نه‌و نوێژه دانامه‌زێت و به‌تاله. وه نه‌گه‌ر پایه‌یه‌کت له‌بیرچوو نه‌وا نه‌بی بگه‌رێته‌وه بو سه‌ر پایه‌که‌و له‌وتیه‌ به‌رده‌وامییت، وه‌پێسته دوو سوخته‌ی سه‌هو به‌ریت.

۲ ئاوچه‌وان و لووت، هه‌ردوو ده‌ست، هه‌ردوو نه‌ژنۆ، په‌نجه‌ی هه‌ردوو پێ یه‌کان.

۳ پایه‌کانی نوێژ پێشو پاش ناخه‌رتن و له‌سه‌ره‌وه‌بو خواره‌وه نه‌نجام ده‌درێن.

بو هه مووان، وتنی یه ک جار (سبحان ربی العظیم) له
 رکوعدا، وتنی یه ک جار (سبحان ربی الاعلی) له سه جده دا،
 ووتنی (رب اغفر لی) له بهینی دوو سوچه کاند، وه
 ته حیاتی یه کهم.

وانه ی نۆهه م: باس کردنی ته حیات

نهویش نهویه که بلیت:

(التحيات لله والصلوات والطيبات، السلام عليك أيها
 النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله
 الصالحين، أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمدا عبده
 ورسوله).

مانه وه گه وره ی ومولک هه بو تۆیه خوایه گیان،
 وه هه موو په رسته شه کان هه بو تۆیه، هه موو وته کی باش
 وکاری چاکه هه بو تۆیه، سه لام وره حمد و به ره که تی
 خوای گه وره ت لیبت نه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ، وه
 سه لامیش له سه ر نیمه و به نه ده چاکه کانی خوای گه وره بیت،
 وه شایه تی ده ده م که ه یج په رسته راوێک نیه به ده ق جگه له
 الله، وه شایه تی ده ده م که موچه مه د ﷺ به نه ده نیراوی
 خوایه.

پاشان صلوات بدات له سهر پیغمبر ﷺ، بلیت:

(اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد، وبارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد).

خوايه گيان دروودو رحمه تي خوت ببارتنه به سهر موحه محمد ﷺ و خانه وادهو كه سو كاريدا، ههروهك درودت باراند به سهر ئيبراهيم و كه سو كاري ئيبراهيم دا، به راستي تۆسوپاس كراوو خاوهن شكۆو به خشندهيت، وه خوايه گيان فەرو بهر كهت ببارينه به سهر موحه محمد ﷺ و خانه وادهو كه سو كاريدا، ههروهك فەرو بهر كهتت باراند به سهر ئيبراهيم و كه سو كاره كهيدا، به راستي تۆسوپاس كراوو خاوهن شكۆو به خشندهيت.

پاشان له دواي ته حياياتي نه خير پەنا بگرت به خوداي گهوره له سزاي دۆزهخ وه له سزاي گوپ، وه له فيتتهي ژيان و مردن، وه له فيتتهي مەسيحي دهجال.

پاشان چي پېباشه له نزاو پارانهوه دهتوانيت بيكات بۆخۆي، به تايبەت نهوانه ي كه سونهتن، لهوانه: (اللهم أعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك، اللهم إني ظلمت

نفسی ظلما كثيرا، ولا يغفر الذنوب إلا أنت فاغفر لي مغفرة
من عندك، وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم). واتا:
پهروهردگارا کۆمه کم بکه له سهر یادو سوپاس و جوان
په رستنت، وه پهروهردگارا من سته میکی زۆرم له خۆم
کردووه، وه هیچ کەس له گوناوه کان خوش ناییت جگه له
تۆ، وه رهحم پێ بکه چونکه بهراستی ههر تۆ لی بوردهو
میهره بانیت.

بهلام له ته حیاتیی که مدا له دواي ووتنی شایه تمان
هه لده سیته وه بۆ پکاتی سیهم له نوێزی نیوه پۆ و عه سرو
مه غریب و عیشادا، وه نه گهر سه لوات بدات له سهر پیغه مبه ر
نهوا ^{صلواته} باشته، له بهر گشتگیری نهو فهرموودانه ی که له م
باره وه هاتون، پاشان هه لده سیته وه بۆ پکاتی سیهم.

وانه ی دههم: سونه ته کانی نوێژ

۱. دوعای دهست پێکردنی نوێژ
۲. دانانی له پهی دهستی راست له سهر دهستی چهپ و
له سهر سنگ له کاتی وهستاندا، پیش رکوع وه دواي
رکوع.

۳. بهرز کردنه وهی دهسته کان ههتا ناستی شانه کان یاخود نهرمایي گوئییه کان به شیویه ک که په نجه کان بهیه که وه نوسابن وه له پی دهستت کراوه ییت. نه مه بو ته کییره یی که ده کریت وه له کاتی رکوع بردندا، وه ههستانه وه له رکوع، وه له کاتی ههستانه وه له ته حیاتی یه که مه وه بو پ کاتی سیهم.

۴. زیاتر له یه ک جار گوئتی (سبحان ربی العظیم) له رکوعدا، وه (سبحان ربی الاعلی) له سجودا.

۵. نهو زیادانه یی ده گوئیت له دوا (ربنا و لك الحمد) له دوا ههستانه وه له رکوع، وه زیاتر له یه ک جار داوا کردنی لی خوشبوون له نیوان دوو سوچه که دا.

۶. سهرت له ناستی پشتت دا ییت له کاتی رکوعدا.

۷. له یه ک دوو رخسارنه وهی ههریه که له نه نیشکه کان له ته نیشته کان (نه ملاولای سک)، وه جیا کردنه تووی سک له پانه کان، وه پانه کان له قاچه کان له سوچه دا.

۸. بهرز کردنه وهی هتردوو باسک له سهر نهرز له کاتی سوچه بردندا.

۹. نوێژ خوین قاچی چه پی پاده خات و له سهری داده نیشیت، وه قاچی راستیشی داده کوتیت. بهم شیویه

له ته حیاتى یه کهم و له نێوان دوو سووچه که دا
داده نیشیت.

۱۰. (التورک) کردن له ته حیاتى کو تاییدا له نوێزه چوار
پکاتیه کان و نوێزه سێ پکاتیه کان (مغریب). نه وهیه
که نوێز خوێن له سهر ستمى داده نیشیت و قاچى چه پانی
له ژێر قاچى راستى داده نیشیت، وه قاچى راستى
داده کویت.

۱۱. له ته حیاتى یه کهم و دوو هههه، لهوکاته ی داده نیشیت تا
کو تایى ته حیاته که ئاماژه به پهنجه ی شایه تومانی
ده کات، وه له کاتى پارانه وه شدا دهیجولینیت.

۱۲. سه لوات دان و به ره کهت بۆ سهر محمد ﷺ
وبۆ خانه واده که ی و بۆ سهر ئیبراهیم، وه بۆ سهر
خانه واده و نه وه ی ئیبراهیم، له ته حیاتى یه کهمدا.

۱۳. پارانه وه له ته حیاتى کو تاییدا

۱۴. دهنگ هه لبرین له کاتى خوێندنى قورئان له نوێزى
به یانیان و جومعه و نوێزى جهژنه کان و باران بارین، وه
له دوو پکاتى یه کهمى نوێزى مه غریب و عیشادا.

۱۵. به بیج دهنگی خویندنی قورشان له نوژی نیوه پروان و
عسرو له پکاتی سیپه می مه غریب و وه دوو پکاتی
کوژایی نوژی عیسا.

۱۶. خویندنی قورشان له دوی سورتهی فاتحه له گهل په چاو
کردنی باقی سونه ته کانی تری ناو نوژ، بیجگه
له وانهی باسماں کردن. له وانهش: نهو زیادهیهی که
نوژ خوین دهیلت له دوی (رینا ولك الحمد) و له دوی
بهرز بوونه وه له پکوع بو تیمام و نوژ خوینسانی دوی
تیمام و نهو که سهی به ته نیا نوژ ده کات سونه ته.
ههروه ها ده ست دانان له سهر نه ژنو کان به کراوهیی
په نجه کان له کاتی رکوعدا.

وانه ی یازدهههه: نهو شتانهی نوژ به تال
ده که نه وه

که هه شتن:

۱. قسه کردنیک به ویست و ناگای بیت، وه زاناییت که
قسه نوژ به تال ده کاته وه. نهوهی بیرى چوو یان نهوی
نهیزانی نهوا نوژره کهی به تال نایته وه.

۲. پیکه نین^۱

۳. خواردن

۴. خواردنهوه

۵. دهركه وتنی عه ورت

۶. زۆرلابدهیت له ئاراستهی قیبله ، (واته سهیرکردنی ئەم لاو ئەو لای قیبله) .

۷. جولە ی زۆرو له دوا ی یەك له نوێژدا.

۸. نه مانی دهست نوێژ

وانه ی دوا زده هه م: مه رجه کانی دهست نوێژ

که ده دانه ن :

ئیسلام، ژیری، جیا کردنه وه، نیهت، وه نیه ته که ی به رده وام بیّت تا کوّتایی دهست نوێژه که، برپین و وهستاندنی ئەو شتانه ی که دهست نوێژ واجب ده که ن ، وه تارات گرتن پیش دهست نوێژ، وه ئاوه که پاک و حه لّال بیّت، وه لابر دنی ئەو شتانه ی که نایه لیت ئاوه که بگات به پسته که، وه داخل بوونی کاتی نوێژ بۆ ئەو که سه ی که به رده وام دهست نوێژی ده شکیت.

۱ پیکه نینکی به دهنگ به شیوه یه ک دهنگت لێوه بیّت، نه گه ر پیکه نینه که بی دهنگ بو ئەو نوێژه که به تال نایسته وه.

وانەى سىازدەهەم: فەرزەکانى نوێژ

کەشەشن: دەم وچاو شۆردن کە ئاو لە دەم و لوت وەردانیش دەگرێتەو. وەشۆردنى هەردوو دەست لە گەڵ ئەنیشکە کان. وە مەسح کردنى هەموو سەر کە گوێهە کانیشى لە گەڵدايه. وە شۆردنى پێهە کان هە تا قولى پێکان، وە ریزبەندى ئەمانەى سەرەو، وە شۆردنى بەدواى يە کدا. وە مۆستەحەبە کە دەم وچاو و دەستە کان و قاچە کان سى جار بشۆردرێن لە گەڵ ئاوو لە دەم و لوت وەردان. بەلام ئەوێ کە فەرز يێت تەنها يە ک جارە. بەلام مەسحى سەر مۆستەحەب نیهە کە دووبارە بکێتەو، هەروە ک چۆن بەلگە هەيهە لەسەر ئەمە لە فەرموودە دروستە کاندە.

وانەى چاودەهەم: ئەو ھۆکارانەى کە دەست نوێژ بەتال دەکەنەو

ئەوانیش شەش ھۆکارن: دەرچوونى ھەر شتێک لە پێش و پاشى مەرۆف ، دەرچوونى ھەر شتێكى پيس لە لەش، نەمان و لە دەستدانى ژیرى بە خەوتن یاخود ھەر شتێكى تر، دەست بەرکەوتنى عەورەت لە پێش یان پاش بە سى بەر بەست،

خواردنی گۆشتی ووشتەر، پاشگەز بوونەوه لە ئیسلام (خودای گەوره پەنامان بدات).

ئاگادارییه کی گرینگ:

شوشتنی مردوو، راست وایه دەست نوێژ به تال ناکاتهوه، نه ویش ووتە ی زۆریه ی زانیانه، وه هیچ به لگهیه کیش نیه له سه ره نه م باسه، به لام نه گهر هاتوو دهستی مردوو شوهر که بهر عه وره تی مردوو که بکه ویت به بی بهریه ست، نه وای پیویسته دهست نوێژ بگریته وه وههروه ها پیویسته له سه ره مردوو شوهر که دهست نه دا له عه وره تی مردوو مه گهر له پشت بهریه ستیکه وه بیته.

وه ههروه ها دهست بهر که وتنی ئافرهت دهست نوێژ به تال ناکاتهوه، به شه هه وه ته وه بیته یاخود به بی شه هوه ت، به مه رجیک هیچ شتیکی لیوه ده ره نه چیت، نه ویش پاسترین ووتە ی زانیانه، له بهر نه وه ی پیغه مبه ره ﷺ خیزانه کانی ماچ کردوو ه پاشان نوێژی کردوو ه به بی نه وه ی دهست نوێژ بگریته وه.

وانه گرینگه کان بۆ تینکرای موسلمانان

وانه گرینگه کان بۆ تینکرای موسلمانان

به لّام نه‌وی که خوی گه‌وره ده‌فهرموت: ﴿أَوَلَمْ نَسْتُمْ
النِّسَاءَ﴾، له هه‌ردوو سوره‌تی [النساء : ۴۳] وه سوره‌تی
[المائدة : ۶] دا ، مه‌به‌ست پی‌ی جیماعه (واته جووت بوون
له‌گه‌ل خیزانی خوت) نه‌ک به‌رکه‌وتن، نه‌مه‌ش له‌پاسترین
روته‌ی زانایانه‌وه هه‌روه‌ها پای ابن‌عه‌باسیشه‌په‌زای خودای
گه‌وره‌یان لی بی‌ت، وه‌پای کو‌مه‌لیک له‌زانایانی پیشین و
باش پیشینیشه. وه‌خودای گه‌وره‌ش سه‌رخه‌رو پشتیوانانه.

وانه‌ی پازده‌هم: خۆ پازاندنه‌وه به پموشته
دروسته جوانه‌کان بۆه‌موو موسولماننیک

خوږ پازاندنه وه به پوهشته دروسته جوانه كان له وانه:
 راستگوۍ، پراستنی نه مانه، داوین پاکي، شهرم کردن،
 نازایه تی، به خشنده یی، به وه فایي، خوږ پاک پراگرتن له و
 شتانه ی که خوای گه وړه به حرامی داناوه، باش بوون
 له گهډل دراو سی، هاوکاری لی قعوماوان به گوړه ی توانا، وه
 هدره ها نه و پوه شتانه ی تریش که له قورشان و سونه ت هانی
 داوین بو کردنیان .

وانه‌ی سازده‌هم: له خۆ گرتنی ئادابه جوانه‌کانی ئیسلام

له خۆ گرتنی ئادابه جوانه‌کانی ئیسلام وه‌ک:
سه‌لام کردن، پوو‌خۆشی، خواردن و خواردنه‌وه به ده‌ستی
راست، وه (بسم الله) له کاتی ده‌ست پێ کردندا، وه
ستایش‌کردنی خودای گه‌وره (الحمد لله) له کۆتاییدا، وه
وتنی (الحمد لله) له پاش پێژمین، وه وه‌لام دانه‌وی به
(یرحمک الله) نه‌گه‌ریه‌کێک پێژی و وتی (الحمد لله)،
سه‌ردانی نه‌خۆش، شوێن که‌وتنی جه‌نازه بۆ شارده‌نه‌وه
نوێژ کردن له‌سه‌ری، ئادابه دروسته‌کان له کاتی چوونه ناو
مزگه‌وت و ماڵ و ها‌تنه ده‌ره‌وه لییان، وه له کاتی سه‌فه‌ر،
له‌گه‌ڵ دایک و باوک، خزمان و دراوسێکان، له‌گه‌ڵ گه‌وره‌وه
به‌چوک، و پیرۆزیایی کردن له کاتی منداڵ بووندا،
پیرۆزیایی ژن و ژن خوازی، وه پرسه‌وسه‌ره‌خۆشی له کاتی
ناپه‌ه‌تیدا، وه هه‌روه‌ها زۆریکی تر له ئادابه‌کانی پۆشین
وله‌به‌ر کردنه‌وه‌ی جل و به‌رگ و پێلاو.

وانه گرینگ کان بۆ تیکرای موسلمانان

وانه گرینگ کان بۆ تیکرای موسلمانان

وانه‌ی حه‌قده‌هه‌م: به‌ ئاگایی و ئاگادار بوون له هاوئل په‌یدا کردن و جوړه‌کانی سه‌رپیچی

له‌وانه: نه‌و حه‌وته‌ی که به‌ هیلاکت ده‌بات (المویقات)
نه‌وانیش: هاوئل په‌یدا کردن بو‌ زاتی الله، سیحرو جادوو
کردن، کوشتنی که‌سیک که‌ خوای گه‌وره‌ حه‌رامی کردوه
جگه‌ له‌وه‌ی که‌ حه‌قه‌ بکوژرئت، خواردنی سوو (الربا)،
خواردنی مالی هه‌تیوو، هه‌له‌هاتن له‌ گوڤه‌پانی جه‌نگ، باس
کردن و تۆمه‌تبارکردنی نه‌و ئافه‌ته‌ داوێن پا‌که‌ ئیماندارانه‌ی
که‌ به‌ ئاگان .

هه‌روه‌ها: پێشیل کردنی مافی دایک و باوک، به‌چراندن
و نه‌گه‌یاندنی سیله‌ی په‌حم، شایه‌تی دان به‌ درۆ، سوێند
خواردن به‌ درۆ، ئازاردانی دراوسێ، ستم کردن له‌ خه‌لک له‌
سه‌ندنه‌وه‌ی خوێندا، وه‌ له‌ ساماندا، وه‌ له‌ شه‌ره‌ف و ناموسی
خه‌لکی‌دا، خواردنه‌وه‌ی ماده‌ده‌ هو‌شبه‌ره‌کان، وه‌ یاری کردن به‌
قوما‌ر، غه‌یبه‌ت کردن، قسه‌ هێنان و بردن، وه‌ هه‌ندیک‌کی تریش
که‌ خودای گه‌وره‌ یان پێغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌هییان لی کردوه‌وه‌.

سێهەم: پێویستە مردووی موسلمان بشۆریت، تەنھا شەهید نەیت کە لە گۆرەپانی جەنگدا بمەرت، ناشۆردریت و نوێژی لەسەر ناکریت، بەلکو بە جلو بەرگە کە یەو و دەنێژریت بە بەلگەی ئەوێ پێغەمبەر ﷺ کۆژراوانی غەزای ئوحودی نەشۆردو نوێژی لەسەر نەکردن.

چوارەم: چۆنیەتی شۆردنی مردوو

عەرەتی دادەپۆشریت، کەمێک بەرز دەکێتەو، ئەوجا سکی دەشیارن، شیلانیکی هێمنانەو لەسەر خۆ. و ئەوجا مردووشۆرە کە پەرۆیه ک لە دەستی دەتالێنیت و (دەکێت دەستەوانە بە کاریت) پاکێ دەکاتەو و تاراتی بۆ دەگریت، پاشان دەستنیژی بۆ دەگریت وەک دەستنیژی بۆ نوێژکردن، پاشان سەرو ریشی دەشوات بە ئاو و سیدر^۱ یان هەرشتیک لەو شیوازە. پاشان لای راستی دەشوات ئەوجا لای چەپ.

پاشان بۆ جاری دووهم و سێهەم بەم شیوێ دەیشوات. وە هەموو جارێک دەست دێنیت بە سکی دا و ئەگەر

۱ سیدر: داری نەبەقە، کە دارێکی بۆن خۆشە

شتیکی لی دەرچوو پاکی ده کاتهوه دهیشواتهوه، وه نهو شوتنه داده خات به لۆکه یان شتیک لهو بابته. نه گهر دانه خرا نهوا به قورپکی پاکی بههیز دایده خات، یان ههر هو کارنک که له بواری پزیشکیدا به کار ییت وه ک بهستهر و شتی تر.

پاشان دهست نوژده که ی بۆ دووباره ده کرتهوه. وه نه گهر به سی جار شوژدن پاک نه بووهوه ده کریت بکرته پینج جار یان ههوت جار. پاشان وشک ده کرتهوه به پۆشاکیک، وه بۆنی خوش ده دریت له بن باله کانی و لهو شوتنهانی که سوچه ی پی ده بریت^۱ وه وا باشه له هه موو لهشی بدریت. وه کفنه که ی بۆن خوش ده کریت. وه نه گهر نینۆ که کانی یان سمیلی دریز بوو کورت ده کرتهوه نه گهر نهش کریت کیشیده ک ناییت.

وه پرچی دانه یتریت، وه بهری ناتاشریت، وه خهته نه ناکریت، له بهر نه بونی بهلگه ی شهرعی. وه ئافره تان

۱ نهو نه ندامانه ی سوچه ده بات ههوتن (ناوچاران، له پی ههردوو دهست، ههردوو نهژنۆ، ههردوو سنگی پییه کان)

پرچیان ده کرته سێ پهلکهوه و له پشته سهریانهوه
بهرد ده درستهوه.

پێنجهم: کفن کردنی مردوو

باش وایه پیاوان به سێ پۆشاکێ سێ کفن بکړن که
کراس و کلاری له گهڵدا نه ییت، ههروهکو چۆن بۆ
پێغه مبه‌ر ﷺ کراوه.

وه نه گهر کفن بکړت به کراسیک و نیزارنک^۱ و
له فافیک^۲ کیشه یهک ناییت.

وه ئافره‌تان به پێنج پۆشاک کفن ده کړن: نه وانیش
(کراس، سه‌رپۆش، نیزار، دوو له فاف) وه منداڵ
نه گهر کوپ ییت به یهک تا سێ پۆشاک کفن ده کړت.
وه منداڵ نه گهر کچ ییت به کراسیک و دوو له فاف
کفن ده کړت.

بۆ هه‌موو مردوویهک واجبه یهک پۆشاک بکړت
که هه‌موو لاشه‌ی داپۆشیت.

۱ نیزار: نه‌و پارچه قوماشه‌یه که له که‌مه‌ر بۆ خواروه دا ده‌پۆشیت.
۲ له فاف: نه‌و پارچه کفنیه (قوماشه خامه‌یه) که هه‌موو لاشه‌ی
مردوه که داده‌پۆشی و پنی ده‌پێچرتنه‌وه.

به لّام نه گهر مردوووه که له ئیحرامی حج یان عومره دا
بوو نهوا به ئاو و سیدر دهشۆردرێت و به ئیزارو
ریدانه که یهوه^۱ یان ههرشتیکێ تر که له بهریداییت
کفن دهکرێت، وه دهمووچاوی و سههری داناپۆشرێت وه
بۆنیشی لێنادرێت، چونکه رۆژی قیامت که زیندوو
دهکرێتهوه تهلبیه^۲ دهکات.

ههروهک لهم بارهیهوه فهرموده ی صحیح له پیغه مبه
ﷺ گێڕاوهتهوه. وه نه گهر ئافرهت له ئیحرامدا بوو
نهوا کفن دهکرێت ههروهکو له ئیحرامدا نهییت. به لّام
بۆنی خۆشی لێ نادرێت وه دهمووچاوی به نیقاب
داناپۆشرێت و دهستهوانهشی له دهست ناکرێت. به لّام
دهست و دهمووچاوی بهو کفنه دادهپۆشرێت که پێی
کفن دهکرێت، ههروهکوو چۆن باسی کفنی ئافرهتمان
کرد له پێشتردا.

۱ ریداء: نهو پارچه قوماشه یه که له سههر شانه کانهوه تا خوار که مه
دادهپۆشیت.
۲ تهلبیه: وتنی (لبيك اللهم لبيك... له کاتی حج و عه مه دا)

شه شهه: کئ له پیشتترین کهسه که مافی شۆردن و کفن و نویژ کردنی هه بیت له سهه مردوه که.

له پیشتترین کهس که مافی شۆردن و کفن و نویژ کردنی هه بیت له سهه ری نهو که سهیه که وه صیه تی پیکردوه، واتا (نهو که سهیه که وه صیه تی پئ کردوه نهو بیشتوات).

پاشان باوک پاشان باپیر پاشان ریزه بندی له کهسانی نزیک له پشتی پیاو...

وه له پیشتترین کهس بو شۆردنی ئافرهت وه صیه ته که یه تی وه نه گهر نه بوو دایکی پاشان دایه گهره ری پاشان ریزه بندی له ئافره ته نزیکه کانیه وه وه ک خوشک و پور...

وه ژن و میرد نه توانن یه کتری بشۆن، له بهر نه وه ی نه بو به کری صدیق (خوا لئی پازی بی) خیزانه که ی خوی شۆردی. وه عه لی (خوا لئی پازی بی) فاطیمه ی خیزانی شۆرد.

حه وتهه: چۆنیه تی نویژ کردن له سهه مردوو.

جوارجار (الله اکبر) ده کرت، دوا یه کهم (الله اکبر) سورته ی فاتیحه ده خوینیت، نه گهر سورته ی کی کورت

یان نایه تیڤک یان دوانی خوئند له گه‌لی باشه، به‌هۆی
بوونی فەرمووده‌ی صحیح لهم باره‌یه‌وه که ابن ع‌باس
(خوا لئی رازی بی) گێڕاوه‌تیه‌وه.

ئه‌وجا (الله اکبر)ای دووهم ده‌کرت و سه‌لاوات
له‌سه‌ر پێغه‌م‌به‌ر ﷺ لێده‌درت، هه‌روه‌کوو ئه‌و
سه‌لاوته‌ی که له‌ ته‌حیاتا هاتوه. پاشان (الله اکبر)ای
سێهم ده‌کرت و ده‌لێن:

(اللهم اغفر لحينا وميتنا، وشاهدنا وغائبنا، وصغيرنا
وكبيرنا، وذكرا وأنثانا، اللهم من أحييته منا فأحيه على
الإسلام، ومن توفيته منا فتوفه على الإيمان، اللهم اغفر له
وارحمه وعافه واعف عنه، وأكرم نزله ووسع مدخله، واغسله
بالماء والثلج والبرد، ونقه من الخطايا كما ينقى الثوب الأبيض
من الدنس، وأبدله دارا خيرا من داره، وأهلا خيرا من أهله،
وأدخله الجنة، وأعذه من عذاب القبر، وعذاب النار، وافسح له
في قبره، ونور له فيه، اللهم لا تحرمنا أجره، ولا تظلنا بعده)
واتا: ياالله خو‌ش‌ب‌ه له مردوو زیندوو مان، له ناماده بوان و
له وانه‌ش که لێره نین، له گه‌وره‌و بچوکمان، له نێرو میمان،
یا الله ئه‌وه‌مان که ده‌ی ژیه‌نی له‌سه‌ر ئیسلام بپێژیه‌نه، وه
ئه‌وه‌مان که ده‌ی مریه‌نیت له‌سه‌ر ئیمان بیمرتته، یاالله لئی

خۆشبه و رهحمی پی بکه، لهوسزایه ی چاره ریه تی ولهو
گوناهانه ی کردویه تی بیبه خسهو لی بیوره، وه له گۆره کهیدا
پیزی لی بنی، گۆره کهی بو فراوان بکه، بیشۆروه له
گوناح به ناو و به فرو تهرزه، وه له گوناح پاکی بکهروه
ههروه کوو چۆن پۆشاککی سپی پاک دهیسته وه له پیسی، وه
ماله کهی بو بگۆره به مالیکی باشترو خیرایشی بو بگۆره
به باشترو، وه بیخه به ههشته وه، وه په نای بده له سزای گۆرو
سزای ناگر، وه گۆره کهی بو فراوان بکه، وه بۆی پۆشن
بکه، وه له پاداشته کهی بی به شمان نه کهیت و له دواي نهم
مردوو هه رمان لی نه شیونیت.

پاشان (الله اکبری) چوارهم ده کریت و تهنها به لای
راستدا سهلام ده داته وه، وه سوننه ته له گهڵ ووتنی هه
(الله اکبری) یکدا دهست بهرز بکاته وه.

وه نه گهر مردوو که نافرته بوو دهوتریت (اللهم اغفر
لها...) پانای مینه ی (لها) بو به کار دیت، خواجه
گیان لی خوشبه.

وه نه گهر جهنازه کان دوان بوون نهوا دهوتریت (اللهم
اغفر لهما...) دهسته وازه که ده کاته دوان (لها) ههتا
کۆتایی، وه نه گهر جهنازه کان له وه زیاتر بوون، دهلیت

(اللهم اغفر لهم...) بۆ کۆ (هم) به کار دیتیت. به لام
نه گهر مردوووه که بچوک بوو له بری داوای
لیخۆشبوون، بهم شیویه دوعای بۆ ده کات
(اللهم اجعله فرطاً وذخراً لوالديه، وشفيماً مجاباً، اللهم
ثقل به موازينهما، وأعظم به أجورهما، وألحقه بصالح سلف
المؤمنين، واجعله في كفالة إبراهيم عليه الصلاة والسلام، وقره
برحمتك عذاب الجحيم)

واتا: يا الله بیکهره خیرتک که دایک و باوکی وه پێش
خوێان دایت بۆ قیامهتیان، وه توێشو و زه خیرهیه ک بیت بۆیان،
وه داوا کارنکی داوا گیراو بیت بۆیان، وه ته رازوێانی پێ
سه نگین بکهیت. وه پاداشتیانی پێ گهوره بکهیت، وه
بیگهیه نه به چاکان و نیماندارانی پێشین وه له و منالانه بیت
که له ژێر چاودێری ئیبراهیم دان _ ، وه به رهحمتهی خۆت
پارێزراوی بکه له ناگری دۆزهخ.

وه سونهته نیمامه که له ناستی سهری پیاوان بوهستیت و
له ناو قهدی ئافرهتانه، وه نه گهر چهند جهنازییه ک هه بوو
ئهوا پیاوان به داوای یه کدا و پاشان ئافرهتان. وه نه گهر
مندالیان تیا بوو ئهوا کوپان پێش ئافرهتان دێن، پاشان
ئافرهتان ئهوجا کهچان. وه دهییت سهری کوپه که له ناستی

سەرى پياۋە كە يىت، ۋە ناۋقەدى ئافرەتە كە لە ئاستى سەرى
پياۋە كە يىت، ۋە سەرى كچە كەش لە ئاستى سەرى
ئافرەتە كە يىت، ۋە ناۋقەدى دەكەۋىتە ئاستى سەرى
پياۋە كەۋە، ۋە نوڭرۇخوڭسان ھەموو لە دۋاي ئىمامە كەۋە
دەۋەستەن. كەسىك كە شوڭنى نەيىت نەتوانىت لاي پاستى
ئىمامە كەۋە بۈەستىت.

هەشتەم: چۆڭيەنى فاشتىنى مردوو

رېڭگە پىدراۋە كە گۆر قوۋل بىكرىت تا ناۋقەدى
پيارىك ۋە (الحد) گۆرپىچەشى ھەيىت بە ئاراستەى
قىبلە. ۋە مردوۋە كە لەسەر لاي پاستى بخىرتە
گۆرپىچە كەيەۋە، ۋە گرڭكانى كەنە كەى بىكرىتەۋە بە
كراۋىيى بەجى بەيلىرت. ۋە دەموۋچاۋى بەدىار نەخىرت
چ پياۋ يىت چ ئافرەت. پاشان خشتى لەسەر دادەنرىت
ۋە بە قورسۋاغ دەدرىت تا جىگىر يىت. ۋە خۇلى
دەكرىت بەسەرد. ئەگەر خشت دەست نەكەۋت نەكرىت
بە شتى تر ۋەك پارچە لەۋح و تەختەبەرد يان
تەختەدار بەكار بەيلىرت. خۇل دەكرىت بەسەرىداۋ بە

خۆل دادەپۇشرىت، وه سۈننەتە لەو كاتەدا^۱ بووترىت
(بسم الله وعلى ملة رسول الله) واتا بە ناوى خودا و
لەسەر سۈننەت و شەرىعەتى پىغەمبەرى خودا ﷺ وه
گۆرە كە ھىندەي بىستېك بەرز نە كىرئەو، وه نە گەر
ھەبوو ورده بەردى لەسەر دادەنرىت و ئاۋ پىرژىن
دە كرىت.

وه سۈننەتە لەسەر ئامادە بووان لاي گۆرە كە بوو سۈن
و دوعاي خىرى بۆ بىكەن. چونكە پىغەمبەر ﷺ
كاتىك لە ناشتنى مردوۋە كە تەواۋ دەبوو لاي
گۆرە كە دېۋەستاۋ دىفەر موو (استغفروا لأخيكم واسألوا
لە التثبیت، فإنه الان يسأل)^۲ واتا داۋاي لىخۇشبوون
بۆ براكەتان بىكەن، وه داۋاي دامەزراۋى بۆ بىكەن،
چونكە ئىستا پىرسىارى لىدە كرىت.

^۱ لە كاتى داهىلانيدا بۆ ئاۋ گۆرە كە

^۲ ابو داود الجنائز ۳۲۲۱

نۆههه: که سیک که نوژی نه کردبیت له سهه مردوه که
ریگه ی پیدراوه که نوژی له سهه بکات دواي
ناشتی.

له بهر نهوه ی پیغه مبهه ﷺ نه مه ی کـردوه،
به مه رجیک نوژ کردنه که له ماوه ی مانگی کدایت یان
که متر وه نه گهر له ماوه ی مانگی زیاتر بوو ریگه
نادریت و ناشه رعیه نوژ بکریت له سهه گۆر، له بهر
نهوه ی هیچ شتی که مان پی نه گه یشتوه له پیغه مبهه وه
ﷺ که نوژی کردبیت له سهه گۆر دواي تی
په پوونی مانگی که به سهه ناشتی مردودا.

دهههه: جائز نییه یو کهس و کاری مردووه که خواردن
دروست بکه ن یو خه لکی.

به به لگی فرموده ی جهریری کوری عهبدو لای
نه له به جلی، هاوه لی به پیز په زای خواي لییت، که
ده فرموی: (کۆبونه لای مالی مردووه که و دروست
کردنی خواردن دواي ناشتی به هاتوهاوارو پیشه ی
نه فامی ده مان دایه قه له م). نیمامی نه حمده به
سه نه دیکی حه سه ن ریوايه تی کردوه.

به لام خواردنیان بو دروست بکه ییت یان بو میوانه کانیا ن
کیشه یه کی تیدا نییه. وه شه رعیه بو خزمان و

دراوسیکان که خواردنیان بۆ دروست بکهن، له بهر نهوهی کاتیک پیغه مبهرد ﷺ ههوالی مردنی جعفهری کورپی نهبی طالیبی پی گهشت پهزای خوای لی بیت لهشام، فدرمانی کرد به ماله وهیان که خواردن دروست بکهن بۆ مالی جعفهر، وه فهرمووی: (انه اناهم ما یشغلهم) ^۱ بهراستی شتیک هاتوه به سهریاندا که مهشغولی کردون.

وه کیشهیهک ناییت که خاوهن مردووه که دراوسیکان یان کهسانیکی تر بانگ بکهن تا لهو خواردنه بخۆن، که بۆیان هاتوه، وه کاتی دیاری کراو بۆ نه مه نییه، نه وهندی بیزانم له شه رعدا.

یازدهههه: پچ پی نه تراوه بۆ ئافرهتان خۆیان بگره وه له جوان پۆشی و بۆن خۆشی له بهر خاتری مردوو زیاتر له سێ پۆژ، تهنها بۆ میرده کانیا ناییت، که واجبه له سهریان واز یینن له جوان کاری رووخسارو پۆشاک بۆ ماوهی چوار مانگ و ده پۆژ. وه نه گهر سکی پر بوو، نهوا ههتا مندا له کهی ده ییت. له بهر

۱ الترمذی الجنائز ۹۹۸، أبو داود الجنائز ۳۱۳۲، ابن ماجه ما جاء فی الجنائز ۱۶۱۰.

ئەوێ لە سوننەتی صەحیحی پیغەمبەر دا ﷺ ئەمە
چەسپاوە.

بەلام پیاوان نایت وازیتن لە هیچ جوان پۆشی و بۆن
خۆشییە ک بۆ مردوو، نزیك ییت یان دوور.

دوازدەهەم: پێی پێی دراوێ بۆ پیاوان کە سەردانی
گۆرستان بکەن، لە کاتی ک بۆ کاتیکی تر، تا دوای
خێریان بۆ بکەن و بیر لە مردن و دوا ی مردن بکەن. ئەو.
بە بەلگەی فەرموودی پیغەمبەر ﷺ: (زوروا القبور،
فإنها تذكركم الآخرة) ۱ و اتا (سەردانی گۆرستان
بکەن، چونکە ناخیرەتتان وە بیردێنیتەو)

وە پیغەمبەر ﷺ هاوێلە کانی فێرە کرد کە سەردانی
گۆرستانیان کرد بلین (السلام علیکم أهل الدیار من
المؤمنین والمسلمین، وإنّا إن شاء الله بکم لاحقون، نسأل الله
لنا ولكم العافیة، یرحم الله المتقدمین منا والمستأخرین) ۲
واتا سەلامتان لی ییت ئەو دانیشتانوی ئەم گۆرستانە، لە

۱ مسلم الجنائز ۹۷۶، النسائي الجنائز ۲۰۳۴، أبو داود الجنائز

۳۲۳۴، ابن ماجه ما جاء في الجنائز ۱۵۶۹، أحمد ۴۴۱/۲.

۲ مسلم الجنائز ۹۷۵، النسائي الجنائز ۲۰۴۰، ابن ماجه ما جاء في
الجنائز ۱۵۴۷، أحمد ۳۵۳/۵.

موسولمان و نیمانداران، به وستی خودای گهوره ئیمهش پیتان ده گهین وه داوا کارم له خودای گهوره ئیمه و ئیوهش سهلامهت بکات، وه پهحم بکات به وانه مان که پیشتر مردوون وه به وانه شان که دواتر ده مرن.

به لام نافرتهان سهردانی گۆرستانیان بۆ نیه، له بهر نهوهی پیغه مبهرد ﷺ، له عهنتی کردوه لهو نافرتهانهی سهردانی گۆرستان ده کهن، وه له بهر نهوهی نافرتهان ترسی نهوهیان لیده کرنه که توشی فیتنه بین و نه توانن نارام بگرن، وه به ده مان شیوه ناییت شوین جهنازه بکهون بۆ سه ر قهبران چونکه پیغه مبهرد ﷺ پرنگری نه مهشی لی کردوون.

به لام نوێژ کردن له سه ر مردوو له مزگهوت یان له شوێنی نوێژ کردن (مصلی) جائیز و پڕی پیدراوه بۆ هه مووان له ژنان و پیاوان.

نه مهش کۆتایی نهو بابه تانه بوو که ناسان بوو کۆ کرد نهوهی

وه سه لات و سه لامی خودای گهوره له سه ر پیغه مبهرد ﷺ و نال و به دیت و هاوه لانی بیته.

ناوهڕۆک

- ۳..... ووتەى وەرگێڕ
 ۵..... پێشه کى
 ۷..... وانه گرینگه کان بۆ تیکرای خەلکى
 ۷..... وانهى يه کهم: سورهتى فاتىحه و سورهته کورته کان
 ۷..... وانهى دووهم: پایه کانى ئیسلاام
 ۹..... وانهى سێههم: پایه کانى باوەڕ
 وانهى چوارهم: به شه کانى يه کتاپه رستى (تەوحید)
 ۹..... و به شه کانى هاو به شى دانان (شیرک)
 ۱۷..... جوړى سێههم: هاو هەل بریار دانى شاراو و پنهان:
 ۱۸..... وانهى پێنجهم: چاکه (الاحسان)
 ۱۸..... وانهى شه شههم: مه رجه کانى نوێژ
 ۱۹..... وانهى هه وه تههم: پایه کانى نوێژ
 ۱۹..... وانهى هه شتههم: واجباته کانى نوێژ
 ۲۰..... وانهى نۆههم: باس کردنى ته حیات
 ۲۲..... وانهى ده ههم: سونه ته کانى نوێژ
 ۲۵..... وانهى یازده ههم: نه و شتانهى نوێژ به تال ده که نه وه
 ۲۶..... وانهى دوازه ههم: مه رجه کانى ده ست نوێژ

- ۲۷..... وانەى سىازدەهەم: فەرزەکانى نوێژ
- وانەى چوادەهەم: ئەو ھۆکارانەى کە دەست نوێژ بەتال دەکەنەوہ..... ۲۷
- وانەى پازدەهەم: خۆ پازاندنەوہ بە پەوشتە دروستە
- جوانەکان بۆ ھەموو موسولمانێک..... ۲۹
- وانەى شازدەهەم: لە خۆ گرتنى ئادابە جوانەکانى
- نیسلام..... ۳۰
- وانەى ھەفدەهەم: بە ئاگایى و ئاگادار بوون لە
- ھاوێل پەیداکردن و جۆرەکانى سەرپێچى..... ۳۱
- وانەى ھەژدەهەم: کفن و دفن و ئامادە کردنى
- مردوو و نوێژ کردن لەسەرى..... ۳۲

منتدى اقراء الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

وانه گرینگه گان یو یتکرای موسلمانان

نویسنده:
عبدالعزیز بن باز

